

Discussion Paper Series

การประเมินส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้สูงในประเทศไทย
โดยใช้ฐานข้อมูลภาษีเงินได้

กุศล เลี้ยวสกุล

Discussion Paper No.49

June 28, 2019

Faculty of Economics, Thammasat University

การประเมินส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้สูงในประเทศไทยโดยใช้ฐานข้อมูลภาษีเงินได้ Income Inequality and Top Incomes in Thailand: Evidence from Income Tax Statistics

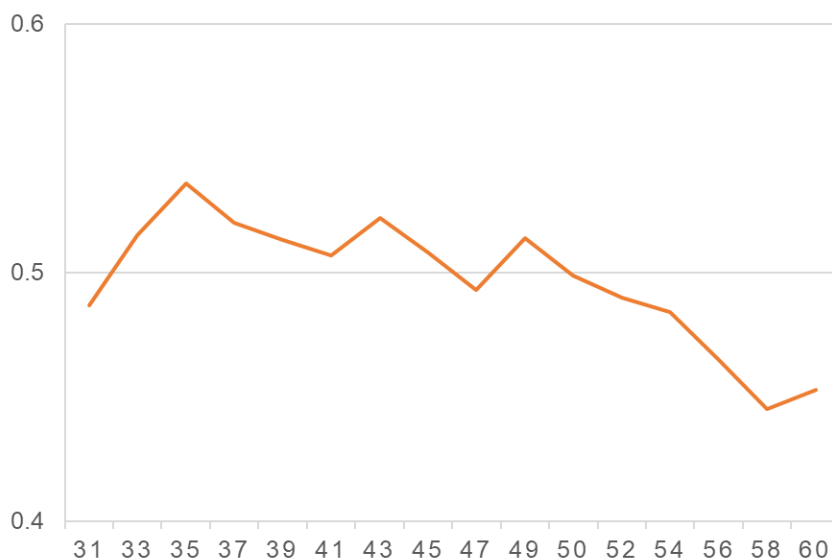
บทคัดย่อ (Abstract)

การชี้วัดจากข้อมูลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมบ่งบอกว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในไทยได้
ขึ้นสูงสุดสูงสุดในปี 2535 และค่อย ๆ ลดระดับลงในระยะยาว โดยในปี 2558 มีค่าเท่ากับ 44.5 ซึ่งเป็นตัวเลขที่
ต่ำที่สุดในรอบเกือบ 30 ปี อย่างไรก็ตามได้มีผู้วิจารณ์ว่าการชี้วัดดังกล่าวอาจผิดจากความเป็นจริงเป็นอย่างมาก
เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลดังนั้นจึงได้มีงานวิจัยที่พยายามวัดความเหลื่อมล้ำที่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มผู้มีรายได้
สูงที่คาดว่าจะเป็แหล่งที่มาของความเหลื่อมล้ำในระยะหลัง งานวิจัยชิ้นนี้เป็นอีกความพยายามหนึ่งที่จะ
ศึกษาสภาพความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยโดยใช้มุมมองจากความเหลื่อมล้ำในระดับบน ผู้วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูล
รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91) ตั้งแต่ปี 2544-2560 เพื่อประมาณส่วนแบ่ง
รายได้ของกลุ่มคนในระดับบนโดยใช้วิธีการแทรกค่าแบบพาราโบล่าซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายใน
งานวิจัยในประเทศต่าง ๆ ได้ผลลัพธ์ดังนี้ ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยลดลงในระยะยาวซึ่งเป็นภาพที่สอดคล้อง
จากการชี้วัดโดยค่าจีนิจากการสำรวจครัวเรือน นอกจากนี้กลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นมากจากการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาดังกล่าวคือคนกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มคนระดับบน อย่างไรก็ตามเมื่อ
เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ กลุ่มผู้มีรายได้สูงจำนวนร้อยละ 1 ยังมีส่วนแบ่งรายได้อยู่ในระดับสูงมากคือ
13%-24% ซึ่งถือว่าอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูง ผลลัพธ์ประการสุดท้ายคือ นโยบายขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ
ต่ำในปี 2555 อาจไม่ได้ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำลดลงได้มากนัก

1. บทนำ

ค่าจีนิ (Gini Coefficient) เป็นดัชนีชี้วัดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย โดยทั่วไปจะคำนวณจากฐานข้อมูลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Survey: SES) ซึ่งจะได้ค่าจีนิดัง รูปที่ 1 ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในไทยได้ขึ้นสูงสุดสูงสุดในปี 2535 และค่อย ๆ ลดระดับลงในระยะยาว โดยในปี 2558 มีค่าเท่ากับ 0.445 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำที่สุดในรอบกว่า 30 ปี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษารัฐบาล ได้สรุปว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยได้ผ่านจุดสูงสุดและเริ่มเบาบางลงแล้ว ปรัชญาการนี้ทำให้ดูเหมือนว่าสมมติฐานของ Kuznets (Kuznets Hypothesis) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงระดับความเหลื่อมล้ำมีลักษณะเป็นตัวยูคว่ำว่าได้เกิดขึ้นในกรณีของประเทศไทย ในงานวิจัยบางชิ้นที่ใช้ข้อมูลชุดเดียวกันสรุปว่าถึงความเหลื่อมล้ำยังอยู่ในระดับสูงแต่ก็ไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้น (กอบศักดิ์, 2556; วีระชาติ, 2557)

รูปที่ 1 ระดับความเหลื่อมล้ำของการกระจายได้ครัวเรือนไทย (ค่าสัมประสิทธิ์ GINI)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560)

อย่างไรก็ตามงานวิจัยใหม่ ๆ ได้โต้แย้งว่าการชี้วัดตามวิธีการดังกล่าวอาจผิดจากความเป็นจริง เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูล การสำรวจครัวเรือนมีจุดอ่อนคือไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ร่ำรวย และผู้ตอบแบบสอบถามอาจกรอกตัวเลขรายได้หรือทรัพย์สินที่ไม่ตรงกับความจริง สาเหตุหลักคือการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจครัวเรือนในเกือบทุกประเทศเป็นการให้ข้อมูลโดยสมัครใจ ในปี 2011 พบว่าการสำรวจในประเทศอังกฤษมีอัตราการปฏิเสธการสำรวจเพิ่มถึงร้อยละ 41 และครอบครัวที่มีความมั่งคั่งสูงมีแนวโน้มที่จะปฏิเสธการให้ข้อมูลเนื่องจากความยุ่งยากจากรายได้หลายแหล่งหรือเกรงว่าอาจถูกตรวจสอบ เมื่อนำข้อมูลรายได้มาวิเคราะห์ในระดับมหภาคจึงมักไม่ครอบคลุมแหล่งรายได้จากทรัพย์สิน หรือธุรกิจ ค่าจีนิที่คำนวณได้จึงไม่สะท้อนรายได้ของคนกลุ่มนี้อย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้นการชี้วัดการเปลี่ยนแปลงความเหลื่อมล้ำโดยดัชนีจีนิ

จากข้อมูลการสำรวจจึงตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ว่ากลุ่มคนที่มีรายได้สูงมีส่วนแบ่งรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกับประชากรทั้งหมด แต่ในกรณีที่คนรวยมีส่วนแบ่งรายได้ที่สูงขึ้นในขณะที่ชนชั้นกลางกับคนยากจนมีรายได้ที่ขยับเข้าใกล้กันมากขึ้น สถานการณ์เช่นนี้การชี้วัดจากข้อมูลการสำรวจจะบ่งชี้ว่าค่าจีนิลดลงและให้ภาพความเหลื่อมล้ำที่ผิดจากความจริงเป็นอย่างมาก ดังนั้นงานวิจัยในช่วงหลังจึงพยายามวัดความเหลื่อมล้ำที่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่คาดว่าจะเป็แหล่งที่มาของความเหลื่อมล้ำในระยะหลัง เช่น กอบศักดิ์ (2556) Jenmana (2018) Vanitcharearnthum (2017) และได้ข้อสรุปที่สวนทางกับภาพที่ได้จาก SES ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบกพร่องบางประการของตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย

2. ทบทวนเอกสารเชิงสังเคราะห์

Kuznets (1955) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเหลื่อมล้ำซึ่งเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ คุซเน็ตได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบตัวยูคว่าโดยจะเพิ่มขึ้นในช่วงแรกและจะค่อย ๆ ลดลง สมมติฐานของคุซเน็ตได้รับการสนับสนุนอย่างแพร่หลายโดยมีทั้งทฤษฎีที่เชื่อว่าแรงผลักดันของ Kuznets Curve เกิดจากทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Lindert, 1986; Williamson, 1985) และปัจจัยด้านการเมือง (Acemoglu and Robinson, 2002) กรณีของประเทศไทย Paweenawat และ Mcnown (2014) ได้ยืนยันว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อหัวกับความเหลื่อมล้ำสอดคล้องกับสมมติฐานของคุซเน็ต

Ikemoto and Uehara (2000) ชี้ให้เห็นว่า Kuznet curve ไม่ได้มีเพียงยอดเดียวแต่อาจกลับเพิ่มขึ้นได้อีกหากประเทศมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ “อุตสาหกรรมใหม่” โดยใช้ประสบการณ์ของประเทศไทย ค่าจีนิได้ขึ้นสูงสุดสูงสุดในปี 2535 และเริ่มลดลงแต่ก็กลับเพิ่มขึ้นอีกในปี 2541 Ikemoto and Uehara เชื่อว่าสาเหตุของความเหลื่อมล้ำที่ทวนเพิ่มขึ้นในขณะนั้นคือการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมก่อสร้างและการเปิดเสรีทางการเงินที่สร้างผู้มีรายได้สูงกลุ่มใหม่คือกลุ่มแรงงานทักษะสูง อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้ได้คำนวณค่าจีนิโดยแบ่งประชากรออกเป็นเพียงสิบกลุ่มเท่านั้นซึ่งทำให้ตัวเลขคลาดเคลื่อน งานศึกษาในภายหลังได้มีการคำนวณที่ละเอียดมากขึ้นพบว่าแท้จริงแล้วความเหลื่อมล้ำในปีดังกล่าวได้ลดลงต่ำที่สุดในรอบ 8 ปี อย่างไรก็ตามคำอธิบายของ Ikemoto and Uehara อาจเกิดขึ้นจริงในปี 2543 และหลังจากนั้นความเหลื่อมล้ำได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง (อารยะ, 2559) เชื่อว่า Kuznets curve ครึ่งต่อไปของประเทศไทยนั้นมีลักษณะที่สั้นและแคบลงเพราะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ดีขึ้นทำให้ทุกคนสามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมมากขึ้น

Vanitcharearnthum (2017) เห็นว่าความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยอาจจะไม่ได้มีแนวโน้มลดลงตามที่ชี้วัดจากค่าจีนิ โดยใช้ฐานข้อมูลภาษีเงินได้ส่วนบุคคลที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้สูงและประมาณการว่าในปี 2004 – 2009 ประชากรที่ร่ำรวยที่สุดจำนวนร้อยละ 1 ที่อาจจะไม่ได้ปรากฏในข้อมูลการสำรวจอาจมีส่วนแบ่งรายได้สูงมาก (ประมาณร้อยละ 10-79) สัดส่วนดังกล่าวจะส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทำให้ดัชนีจีนิต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมาก ค่าดัชนีจีนิที่ครอบคลุมประชากรที่ร่ำรวยตามแนวคิดของ Atkinson (2007) คือ $G^* = Gx(1-S) + S$ โดยที่ G คือค่าจีนิที่คำนวณจากข้อมูลการสำรวจครัวเรือน และ S คือส่วนแบ่งรายได้ของประชากรที่มี

รายได้สูง เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับรายได้ของกลุ่มครัวเรือนใน SES พบว่าในปี 2007 ส่วนแบ่งรายได้ของครัวเรือนคือร้อยละ 44.2 ทำให้ค่าจีนิถูกปรับสูงขึ้นจาก 0.499 เป็น 0.711 และปี 2009 ส่วนแบ่งรายได้ของครัวเรือนคือร้อยละ 46.8 ค่าจีนิเพิ่มจาก 0.488 เป็น 0.719 เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขจากสองปีข้างต้นพบว่าความเหลื่อมล้ำยิ่งสูงขึ้น (เนื่องจากส่วนแบ่งรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น) ข้อสรุปนี้สวนทางกับภาพที่ได้จาก SES ที่ระบุความเหลื่อมล้ำลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย

สภาพความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปอาจเสริมให้การชี้วัดระดับความเหลื่อมล้ำจากการสำรวจยิ่งให้ภาพที่ผิดจากความจริงมากขึ้น งานวิจัยยังชี้ว่าในระยะหลังสาเหตุของปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับพื้นที่ (เมืองกับชนบท) ได้ลดความสำคัญลง การพัฒนาเศรษฐกิจได้นำแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองและระดับการศึกษาที่สูงขึ้นได้นำแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น สิ่งเหล่านี้สร้างปัญหาความทั่วถึงในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา กอบคักดี (2556) ชี้ว่าการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกลุ่มผู้มีรายได้สูงเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของความเหลื่อมล้ำ ตั้งแต่ปี 2531 – 2554 ครัวเรือนไทยส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่มุ่งสู่ความเท่าเทียมกันมากขึ้น (Income Convergence) แต่สำหรับกลุ่มครัวเรือนที่ร่ำรวยที่สุดกลับมีรายได้เพิ่มสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ มาก ในปี 2554 ถ้าหากตัดกลุ่มที่ร่ำรวยและจนที่สุด 1% ออกไปจากตัวอย่างจะได้ค่า GINI ลดลงจาก 0.484 เป็น 0.42 และความเหลื่อมล้ำจะลดลงมากที่สุดในเขตกรุงเทพฯ (จาก 0.512 เป็น 0.387) ในช่วงหลังจุดสะสมของปัญหาความเหลื่อมล้ำจึงถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่มประชากรที่มีความมั่งคั่งสูง การศึกษาดี อาศัยอยู่ในเมือง และมีอาชีพเป็นผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

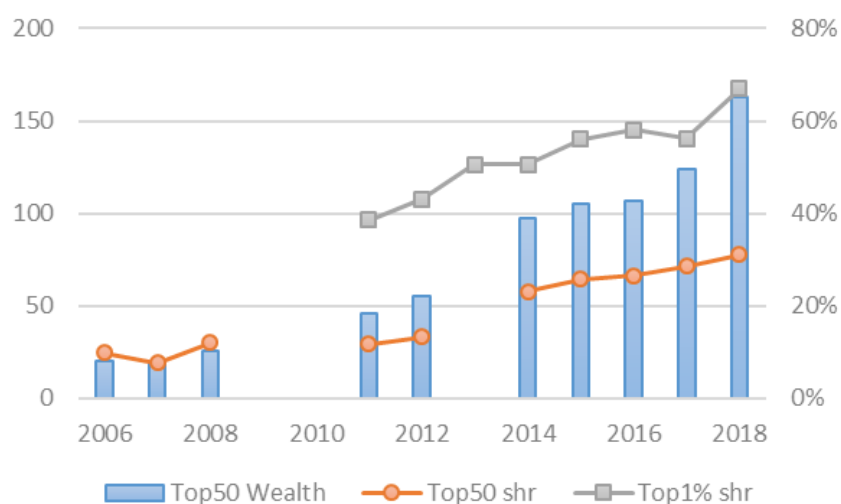
รูปแบบปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เปลี่ยนแปลงไปและระดับความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลายแห่งทั่วโลก งานวิจัยของ Atkinson และคณะ (2011) ได้ชี้ว่าในศตวรรษที่ 20 กลุ่มคนที่มีรายได้สูงที่สุดร้อยละ 1 ในหลายประเทศได้มีส่วนแบ่งรายได้ที่เปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะตัวยู นั่นคือส่วนแบ่งรายได้ลดลงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ในปลายทศวรรษที่ 1970 กลับเพิ่มสูงขึ้นอีก ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่กลับมารุนแรงขึ้นนั้นเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น เทคโนโลยีที่ทำให้ผลิตภาพของทุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ตลาดทุนที่พัฒนาขึ้นมากทำให้คนรวยกู้เงินได้ง่ายขึ้น คนที่ทำงานด้านการเงินได้ค่าตอบแทนสูง ไปจนถึงตลาดแรงงานในระดับนานาชาติมีการแข่งขันสูงขึ้นประเทศที่พัฒนาแล้วดึงดูดคนให้มาทำงานได้ง่ายขึ้น โดยระดับการเพิ่มขึ้นนี้จะรุนแรงมากในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ รัสเซีย จีน และอินเดีย อย่างไรก็ตามความเหลื่อมล้ำไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นในทุกประเทศ บางประเทศส่วนแบ่งรายได้ของครัวเรือนไม่ได้สูงขึ้นมากนัก เช่น ประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ฝรั่งเศส เยอรมนี สำหรับบางประเทศเช่น ญี่ปุ่น การเปลี่ยนแปลงของตัวยูที่แบน นั่นคือส่วนแบ่งรายได้ของคนที่ร่ำรวยเพิ่มขึ้นน้อยมาก โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงแบบตัวยูนั้นมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศบ่งชี้ว่ามีทั้งประเทศที่สำเร็จและประเทศที่ล้มเหลวในการจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ

กลุ่มคนที่ร่ำรวยที่สุดจำนวน 1% ที่อยู่บนพีระมิดรายได้มีลักษณะเด่นคือ มีการศึกษาสูง ครอบครองทุน ที่ดิน และทรัพย์สินอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก Phongpaichit (2016) ได้จำแนกบุคคลกลุ่มนี้ออกเป็นอีกสอง

กลุ่มย่อย ชั้นที่ 1 คือกลุ่มผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มีจำนวนหลายพันถึงหมื่นคน (thousands) ครอบครองทุนและที่ดินจำนวนมาก ตระกูลมหาเศรษฐีที่ร่ำรวยที่สุดจำนวน 50 รายที่ Forbes จัดอันดับทุกปีอยู่ในกลุ่มนี้ Laovakul (2016) ระบุว่าคนกลุ่มบนครอบครองครองโฉนดที่ดินอยู่ในระดับสูงโดยบุคคลและนิติบุคคลเพียง 1.6 ล้านราย (ร้อยละ 10 ของผู้ถือโฉนด) ครอบครองพื้นที่ถึงร้อยละ 62 ของทั้งประเทศ สำหรับชั้นที่ 2 คือกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการ (Non-Entrepreneur) มีจำนวนหลายแสนคน (hundreds thousands) คือกลุ่มผู้บริหารระดับกลางถึงสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงอาชีพที่อาศัยทักษะเฉพาะทาง เช่น แพทย์ นักกฎหมาย นักการเงิน คนกลุ่มนี้มีรายได้ไม่น้อยกว่ากลุ่มแรกแต่มีจำนวนมากกว่า มีรายรับจากทรัพย์สินมากพอสมควรแต่รายได้ส่วนใหญ่ยังคงมาจากค่าตอบแทนจากแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มี การสำรวจหรือจัดเก็บข้อมูลรายได้หรือทรัพย์สินของคนกลุ่มนี้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นสถานะทางเศรษฐกิจของ คนกลุ่มนี้จึงเป็นหัวใจของข้อถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในปัจจุบัน

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับความมั่งคั่งของคนในระดับบนยังมีอยู่อย่างจำกัด ผู้วิจัยจึงลองเก็บตัวเลขจาก Forbes Asia และ Credit Suisse เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ของกลุ่ม Top1% ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในปี 2018 คนที่รวยที่สุด Top 1% ของไทยครอบครองทรัพย์สินเป็นสัดส่วนร้อยละ 66.9 ของประเทศโดยเพิ่มขึ้น อย่างก้าวกระโดดจากร้อยละ 38.5 ในปี 2011 ในขณะที่ระดับความมั่งคั่งของประเทศในช่วงเวลาเดียวกัน เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 34 นั่นหมายความว่าความมั่งคั่งของคนที่อยู่ตรงกลาง (Median Wealth) ลดลง หากพิจารณาในวงที่แคบลงคือมหาเศรษฐี 50 ตระกูลที่ร่ำรวยที่สุดจาก Forbes Asia ปี 2018 เปิดเผยว่ามี ทรัพย์สินรวม 162.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. หรือคิดเป็นร้อยละ 31 ของทรัพย์สินทั้งประเทศ

รูปที่ 2 มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนที่มีความมั่งคั่งสูงของไทยปี 2006-2018

ที่มา: คำนวณจาก Forbes Asia และ Credit Suisse

3. วัตถุประสงค์

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มคนที่ร่ำรวยของไทยเพื่อตอบคำถามสำคัญว่าคนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับคนส่วนที่เหลือในสังคม คำถามประการต่อมาคือประเทศไทยกำลังก้าวเดินไปสู่เส้นทางที่ปัญหาได้รับการแก้ไขและสภาพความเหลื่อมล้ำได้พัฒนาขึ้นจริงอย่างที่เข้าใจกันหรือไม่ โดยทั่วไปคนทุกกลุ่มในสังคมควรมีรายได้ที่เติบโตไปในระดับเดียวกัน หากรายได้ของคนจนเติบโตได้ดีกว่าคนรวยก็แสดงว่าฐานะของคนในสังคมขยับเข้าใกล้กันมากขึ้น ในทางตรงข้ามหากคนรวยรายได้เพิ่มสูงกว่าเฉลี่ยก็จะทำให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้น ในสถานการณ์ที่เลวร้ายสภาพความเป็นอยู่ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอาจแตกต่างกันสุดขีด สังคมไทยจะก้าวหน้าไปอย่างเท่าเทียมกันไม่ได้หากเราไม่ได้ทราบข้อเท็จจริงของสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในปัจจุบัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอดีตและต่อเนื่องเรื่อยมาซึ่งอาจจะเป็นสิ่งบ่งชี้สภาพความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษารูปแบบงานศึกษาด้านความเหลื่อมล้ำในต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบหาข้อดีและข้อเสีย เพื่อให้สามารถประยุกต์วิธีการศึกษาให้เข้ากับบริบทของปัญหาในประเทศไทย

- 1) ศึกษาแบบงานศึกษาด้านความเหลื่อมล้ำในต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบหาข้อดีและข้อเสีย เพื่อให้สามารถประยุกต์วิธีการศึกษาให้เข้ากับบริบทของปัญหาในประเทศไทย
- 2) เพื่อชี้วัดสภาพความเหลื่อมล้ำที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยใช้มุมมองจากข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 3) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของความเชื่อที่ว่าระดับความเหลื่อมล้ำของประเทศได้เริ่มลดลงแล้ว

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาคำนวณส่วนแบ่งรายได้จากข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นเป็นวิธีที่ศึกษากันมานานแล้วในต่างประเทศโดย Pareto (1896) ได้ศึกษาการกระจายตัวของรายได้ของผู้มีรายได้สูงและพบว่าจำนวนผู้มีรายได้สูงมีรูปแบบการกระจายตัวที่แน่นอน ต่อมา Kuznets (1953) ได้ใช้ข้อสมมติการกระจายรายได้ของพาเรโตและเป็นผู้ที่เริ่มวิธีการเชื่อมโยงข้อมูลภาษีที่ระบุรายได้ของผู้ที่ยื่นภาษีกับรายได้ประชากรชาติของประชากรทั้งหมดเพื่อประมาณการส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้สูง วิธีการนี้มีข้อดีคือข้อมูลจากการเสียภาษีนั้นครอบคลุมไปถึงผู้ที่มีรายได้สูง ในขณะที่การวัดความเหลื่อมล้ำโดยข้อมูลการสำรวจนั้นมักไม่ปรากฏข้อมูลจากประชากรกลุ่มนี้มากนัก อย่างไรก็ตามก็มีข้อจำกัดอยู่บ้าง ประการแรก คือชุดข้อมูลจะประมาณการส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้สูงได้ค่อนข้างดีแต่จะไม่ได้บอกถึงสภาพความเหลื่อมล้ำในภาพรวมซึ่งเกี่ยวข้องกับ การกระจายตัวของรายได้ของคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ประการที่สองคือข้อมูลจะเป็นรายได้พึงประเมินก่อนจ่ายภาษีที่อาจไม่ใช่รายได้ที่ได้รับจริง นอกจากนี้การหลบหลีกภาษี (Tax avoidance) และการหลีกเลี่ยงภาษี

(Tax evasion) ก็อาจเป็นสาเหตุให้รายได้ที่ระบุผิดเพี้ยนไปได้เช่นกัน¹ ประการที่สามนิยามของรายได้ซึ่งการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษีอาจทำให้นิยามรายได้เปลี่ยนไปในบางปี และหน่วยภาษีไม่ได้เท่ากับจำนวนบุคคล (ตามกฎหมายไทยคู่สมรสอาจเลือกยื่นภาษีร่วมกันได้)

งานวิจัยชิ้นนี้จะใช้แนวทางการศึกษาแบบเดียวกับ Kuznets (1953) สำหรับประเทศไทยคือข้อมูลรายได้ที่ปรากฏในแบบฟอร์ม ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91 ตั้งแต่ปี 2544 – 2560 โดยกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีทั่วประเทศ เนื่องจากข้อมูลที่เป็นในการวิจัยไม่ได้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะผู้วิจัยจึงได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมสรรพากร²

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายได้ในชั้นรายได้ต่าง ๆ ในปีภาษี 2559

Income Brackets	Tax Units	1 - F(y)	Adjusted Gross Income (Mil.)
0 - 100,000	1,529,076	1.0000	84,163
100,001 - 150,000	1,313,368	0.8617	163,808
150,001 - 200,000	1,375,762	0.7429	241,927
200,001 - 300,000	2,104,074	0.6185	523,436
300,001 - 400,000	1,389,846	0.4282	484,297
400,001 - 500,000	839,138	0.3025	374,903
500,001 - 750,000	1,173,643	0.2266	715,254
750,001 - 1,000,000	531,981	0.1205	456,104
1,000,001 - 1,500,000	414,241	0.0724	499,644
1,500,001 - 2,000,000	169,553	0.0349	289,976
2,000,001 - 3,000,000	104,351	0.0196	249,800
3,000,001 - 4,000,000	41,934	0.0101	143,224
4,000,001 - 5,000,000	22,494	0.0063	99,716
5,000,001 - 6,000,000	13,428	0.0043	72,389
6,000,001 - 7,000,000	8,778	0.0031	56,046
7,000,001 - 8,000,000	6,128	0.0023	45,246
8,000,001 - 9,000,000	3,986	0.0017	33,394
9,000,001 - 10,000,000	2,972	0.0014	27,863
10,000,001 - 15,000,000	6,458	0.0011	76,314
15,000,001 - 20,000,000	2,256	0.0005	38,225
20,000,001 ขึ้นไป	3,386	0.0003	149,342

ที่มา: กรมสรรพากร

ตัวอย่างข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 1 ของทุกประเทศจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน หน่วยงานที่รับผิดชอบจะสรุปชั้นรายได้ของผู้เสียภาษีโดยเริ่มจากรายได้ต่ำที่สุดไปยังชั้นรายได้ที่สูงขึ้น พร้อมทั้งระบุจำนวนหน่วย

¹ การหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) คือ การวางแผนภาษีใช้ช่องทางที่กฎหมายเปิดช่องให้ทำได้เพื่อประโยชน์ในการเสียภาษีให้น้อยลงอย่างถูกกฎหมายต่างกับการหลีกเลี่ยงภาษีหรือหนีภาษี (Tax Evasion) ที่เป็นการกระทำที่มีเจตนาจงใจละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีให้น้อยลง โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น แจ้งรายได้เท็จ

² ผู้วิจัยไม่ได้ใช้ฐานข้อมูลที่ปรากฏในห้องสมุดของกรมสรรพากรดังเช่นงานศึกษาในอดีต เนื่องจาก 1.) ข้อมูลที่ปรากฏในฐานข้อมูลห้องสมุดของกรมสรรพากรยังไม่แสดงรายได้รวมของแต่ละกลุ่ม 2.) ข้อมูลดังกล่าวใช้รายได้สุทธิ (Net income) ที่ได้หักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ในการแบ่งกลุ่มผู้เสียภาษี

ภาษี (Tax filers) และรายได้รวมของกลุ่ม ข้อมูลจากตารางข้างต้นได้สะท้อนความเหลื่อมล้ำของรายได้ได้ดีพอสมควร ในปี 2559 ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 500,001 ขึ้นไปมีจำนวนร้อยละ 22.66 ของคนทั้งประเทศ สำหรับผู้ที่มีรายได้สูงสุดจำนวนร้อยละ 1 น่าจะมีรายได้ตั้งแต่ 3 ล้านบาทต่อปีขึ้นไป

การคำนวณส่วนแบ่งรายได้จะใช้ข้อมูลข้างต้นและวิธีของ Pareto (1896) ที่ได้ศึกษาการกระจายตัวของรายได้ของผู้มีรายได้สูงและพบว่าจำนวนผู้มีรายได้สูงมีรูปแบบการกระจายตัวที่แน่นอน เขาได้เสนอ Cumulative distribution function ของผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ y ขึ้นไปคือ

$$1 - F(y) = \left(\frac{k}{y}\right)^\alpha, k > 0, \alpha > 0 \quad (1)$$

โดยที่ α คือ Pareto parameter หรือค่าพารามิเตอร์ที่บ่งบอกความเบ้ของการกระจายตัว ค่า α แสดงอัตราการลดลงของจำนวนคนเมื่อรายได้สูงขึ้น หากมีค่าต่ำจะแสดงถึงกลุ่มคนรวยมีรายได้มากขึ้นและจะอยู่ห่างจากคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมมากขึ้น และค่า k คือระดับรายได้ขั้นต่ำที่กฎของพาเรโตเป็นจริง ฟังก์ชันความหนาแน่นของความน่าจะเป็น (probability density function) ของสมการที่ (1) คือ $f(y) = \frac{\alpha k^\alpha}{y^{1+\alpha}}$ ดังนั้นจะสามารถหารายได้รวมของคนที่มีรายได้ตั้งแต่ y ขึ้นไปได้ดังนี้

$$I(y) = \int_y^\infty xf(x)d(x) = \frac{\alpha}{\alpha-1} \cdot \frac{k^\alpha}{y^{\alpha-1}}$$

นำสองสมการข้างต้นมาหาค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้มีรายได้สูงได้ดังนี้

$$\frac{I(y)}{1-F(y)} = \frac{\alpha}{\alpha-1} \cdot \frac{k^\alpha}{y^{\alpha-1}} \cdot \frac{y^\alpha}{k^\alpha} = \frac{\alpha}{\alpha-1} y = \beta y \quad (2)$$

ค่า β แสดงสัดส่วนของรายได้เฉลี่ยของกลุ่มคนรายได้สูงกับระดับรายได้ใด ๆ จากข้อสมมติฟังก์ชันการกระจายตัวรายได้ของพาเรโต β มีค่าคงที่ไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของรายได้ y ตัวอย่างเช่น หากคนที่มีรายได้ต่ำที่สุดของกลุ่มคนรวยคือ 1 ล้านบาทต่อปี และค่า $\beta = 2$ คนกลุ่มนี้จะมีรายได้เฉลี่ย 2 ล้านบาทต่อปี หาก β เพิ่มขึ้น (และการกระจายรายได้ในส่วนอื่น ๆ ปรับเปลี่ยนตามเพื่อรักษาค่าเฉลี่ยนี้ให้คงที่) แสดงว่าคนที่อยู่ส่วนหางของการกระจายรายได้มีจำนวนมากขึ้น โดยทั่วไปจะสะท้อนว่าส่วนแบ่งรายได้ของคนรวยมากขึ้น

Atkinson และคณะ (2011) กล่าวว่าในทางปฏิบัติค่า β จะอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 3 โดยหากมีค่าระหว่าง 1.5-1.8 ถือว่าความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ (กลุ่มคนรวยที่สุดของประเทศจำนวนร้อยละ 1 จะมีส่วนแบ่งรายได้ประมาณร้อยละ 5-10 ของทั้งประเทศ) ในทางตรงข้ามหากค่า β มากกว่า 2.5 เป็นต้นไปสังคมมีความเหลื่อมล้ำสูงมาก (กลุ่มคนรวยที่สุดของประเทศจำนวนร้อยละ 1 จะมีส่วนแบ่งรายได้ประมาณร้อยละ 15-20) จากการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ค่าค่าพารามิเตอร์ของพาเรโตค่อนข้างคงที่สำหรับประเทศหนึ่ง ๆ และช่วงเวลาหนึ่ง ๆ นั่นคือค่าเบต้าที่ประมาณการได้นั้นน่าเชื่อถือพอสมควร

เมื่อได้ค่า β ได้แล้วจึงทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ k และนำค่าทั้งสองมาประมาณรายได้เริ่มต้น y^* เช่น กลุ่มคนที่ต้องการศึกษาคือกลุ่มที่มีรายได้อยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ 99 หรือ y_{99}^* ดังนั้นรายได้เฉลี่ยของคนกลุ่มนี้เท่ากับ βy_{99}^* ซึ่งเป็นตัวแปรที่จะนำมาคำนวณส่วนแบ่งรายได้ ดังนี้

$$S_{99} = 0.01 \times \frac{\beta y_{99}^*}{y} \quad (3)$$

โดยที่ \bar{y} คือ รายได้เฉลี่ยของคนทั้งประเทศซึ่งคำนวณจากบัญชีรายได้ประชาชาติ

4.1 การประมาณค่าพารามิเตอร์

งานวิจัยในอดีตได้ประมาณค่า α หรือ β ด้วย 3 วิธีการคือ การใช้การประมาณการแบบถดถอบแบบเส้นตรง (Linear Regression) การหาค่าพารามิเตอร์จากระบบสมการเส้นตรง (Linear Estimation) และ การใช้คุณสมบัติของค่า β

วิธีการแรกคือการประมาณการแบบถดถอบแบบเส้นตรง (Linear Regression) โดยใช้สมการต่อไปนี้

$$\ln(1 - F(y)) = \alpha \ln\left(\frac{k}{y}\right) = \alpha \ln(k) - \alpha \ln(y)$$

ความแม่นยำของการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีการดังกล่าวขึ้นอยู่กับข้อสมมติว่าตัวแปร $\ln(1 - F(y))$ และ $\ln(y)$ ต้องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะ perfect linearity งานศึกษาของ Parker และ Fenwick (1983) พบว่าค่าพารามิเตอร์ที่ได้รับนั้นจะมีความคลาดเคลื่อนสูงกว่าวิธีการอื่นหากค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรมีค่าต่างจาก 1 มาก ๆ

วิธีการที่สองเป็นการคำนวณค่าพารามิเตอร์จากความชันระหว่างชั้นของรายได้ วิธีการนี้ถูกใช้โดย Feenberg and Poterba (1993) ในประเทศสหรัฐอเมริกา และ Vanitcharearnthum (2017) ในกรณีของประเทศไทย วิธีการคือเลือกระดับชั้นรายได้จำนวน 2 ชั้นที่อยู่ติดกันและक्रमระดับรายได้ของกลุ่มที่ต้องการศึกษา กำหนดให้รายได้ขั้นต่ำของแต่ละชั้นเป็น y_1 และ y_2 และความน่าจะเป็นที่ผู้เสียภาษีจะมีรายได้ต่ำกว่าจุดแบ่งดังกล่าวคือ F_1 และ F_2 ตามลำดับ ดังนั้นจะสามารถเขียนสมการจำนวน 2 สมการตามการกระจายตัวของรายได้แบบพาวเรโตได้ดังนี้

$$1 - F_1 = \left(\frac{k}{y_1}\right)^\alpha \quad \text{และ} \quad 1 - F_2 = \left(\frac{k}{y_2}\right)^\alpha$$

ใส่ฟังก์ชัน \ln ทั้งสองข้างและแก้สมการเพื่อหาค่า α และ k จะได้คำตอบคือ

$$\alpha = \frac{\ln\left(\frac{1 - F_1}{1 - F_2}\right)}{\ln\left(\frac{y_2}{y_1}\right)} \quad \text{และ} \quad k = y_1(1 - F_1)^{\frac{1}{\alpha}}$$

เนื่องจากตัวเลขดังกล่าวถูกคำนวณอยู่บนฐานของจำนวนไม่ใช่มูลค่าของรายได้ ดังนั้นข้อเสียของวิธีการนี้คือความสัมพันธ์ระหว่างส่วนแบ่งรายได้กับค่าเฉลี่ยของช่วงรายได้อาจจะไม่ได้คงเส้นคงวาเสมอไป ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จะส่งผลกระทบต่อการคำนวณส่วนแบ่งรายได้ในภายหลัง Atkinson (2005) แสดงตัวอย่างให้เห็นว่าในบางปีวิธีการดังกล่าวอาจให้ค่า α ที่ต่ำเกินไป (ค่า β สูงเกินไป)

วิธีการต่อมาใช้ในงานศึกษาของ Piketty (2001) ในประเทศฝรั่งเศสและ Piketty and Saez (2003) ในกรณีประเทศสหรัฐอเมริกา หลักการคือการใช้คุณสมบัติของค่า β ดังที่ปรากฏในสมการที่ (2)

$$\beta = \frac{I(y)}{y(1-F(y))}$$

เริ่มต้นโดยเลือกระดับรายได้ y ที่ผู้เสียภาษีจำนวน $1-F$ มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับที่ต้องการศึกษา เช่น หากต้องการพิจารณาส่วนแบ่งรายได้ของคนที่สุทธ้อยู่ 10 ดังนั้นต้องเลือกผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 750,001 เป็นต้นไปซึ่งมีจำนวนร้อยละ 12.11 ในกรณีนี้ระดับรายได้ที่ใกล้เคียงที่สุดคือ $y_{90} = 750,001$ และ $1-F(y_{90}) = 0.1211$ สมมติว่าข้อมูลรายละบุว่ากลุ่มที่รายได้ขั้นต่ำในระดับนี้มีรายได้เฉลี่ย 1.5 ล้านบาท ดังนั้นจะได้ $\beta = 2$

$$\text{และ } \alpha = \frac{\beta}{\beta-1} = 2$$

วิธีการนี้จะประมาณค่าพารามิเตอร์จากรายได้เพียงขั้นเดียวเสมือนว่ารายได้สูงสุดของขั้นนั้นเป็นช่วงเปิด (open upper interval) โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดของขั้นรายได้คือ $I(y)$, y และ $1-F(y)$ แต่จะไม่ใช้ข้อมูลใด ๆ จากขั้นรายได้ถัดไปเลย อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็เป็นที่นิยมมากที่สุดในช่วงหลังเพราะให้ผลลัพธ์ที่ค่อนข้างคงเส้นคงวาถึงแม้ว่าจะเลือกใช้ขั้นรายได้ที่ไม่ตรงกับกลุ่มคนที่ต้องการศึกษาก็ตาม (Atkinson, 2005; Piketty, 2001) ในงานของโดย Atkinson และคณะ (2011) ก็ได้ใช้วิธีการนี้ปรับปรุงให้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ศึกษาในประเทศต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบเดียวกัน

เมื่อได้ประมาณค่า α หรือ β แล้วขั้นตอนต่อไปคือการประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวที่สองคือระดับรายได้ขั้นต่ำหรือค่า k ที่ทำให้กฎของพारेโตเป็นจริง เนื่องจาก $1-F(y) = \left(\frac{k}{y}\right)^\alpha$ เราสามารถหาค่า k จากสมการด้านล่างนี้

$$k = y(1-F(y))^\frac{1}{\alpha}$$

จากตัวอย่างข้างต้นหากผู้ที่มีรายได้ขั้นต่ำ $y_{90} = 750,001$ มีจำนวน $1-F(y_{90}) = 0.1211$ และ $\alpha = 2$ จะได้ว่า $k = 750,001 \times (0.1211)^\frac{1}{2} = 260,996$

หลังจากนั้นจึงนำค่าพารามิเตอร์ α และ k ที่ได้ไปคำนวณรายได้เริ่มต้นของกลุ่มผู้มีรายได้สูงหรือ y^* โดยใช้สมการ

$$y^* = \frac{k}{(1-F(y^*))^\frac{1}{\alpha}}$$

โดยที่ $1-F(y^*)$ คือ สัดส่วนผู้เสียภาษีที่มีรายได้สูงกว่า y^*

หากใช้ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณการโดยวิธีใช้คุณสมบัติของค่า β ความแม่นยำในการประมาณจุดตัดรายได้นี้จะขึ้นอยู่กับทางเลือกระดับชั้นรายได้ หากระดับรายได้แตกต่างจากรายได้ของกลุ่มที่ต้องการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญจะทำให้ค่าพารามิเตอร์ที่ได้ประมาณการ y^* ผิดพลาดไป โดยหากคำนวณ β จากรายได้ที่ต่ำเกินไปจะได้ค่า y^* ที่สูงเกินไป (Piketty and Saez, 2003)

เมื่อถึงขั้นนี้จะสามารถประมาณค่าเฉลี่ยรายได้ของกลุ่มที่ต้องการโดยนำรายได้เริ่มต้น y^* คูณด้วยค่า β ตามสูตรการคำนวณในสมการที่ 2

ข้อมูลจากผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 1 ยังไม่สามารถใช้ในการศึกษาร่วมกับวิธีการของ Pareto ได้โดยตรงเพราะโดยพื้นฐานแล้วข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการศึกษาในเรื่องความเหลื่อมล้ำ โดยทั่วไปจะเกิดปัญหาในระเบียบวิธีวิจัยสามประการ ดังนี้ ประการแรก ช่วงรายได้ที่ปรากฏนั้นไม่ได้แบ่งหน่วยภาษีในสัดส่วนเดียวกับที่ต้องการศึกษา เช่น จำนวนร้อยละ 1 นอกจากนี้ตัวเลขในปี 2559 จำนวนผู้แจ้งรายได้ในระบบภาษีเพียง 11 ล้านคนจากจำนวนหน่วยภาษีที่มีเกือบ 40 ล้าน หรือประมาณหนึ่งในสี่ คำถามสำคัญคือจำนวนผู้เสียภาษีที่ปรากฏในฐานะข้อมูลเป็นสัดส่วนเท่าใดกับจำนวนประชากรหน่วยภาษี (Tax Unit)

ประการที่สองคือนิยามของรายได้ รายได้จากแหล่งเงินได้บางประเภทไม่ต้องแจ้งภาษีทำให้รายได้ของผู้เสียภาษีน้อยกว่าที่เป็นจริง และในกรณีของประเทศไทยที่รายได้จากทรัพย์สินถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย เนื่องจากใช้ระบบภาษีพหุฐาน (Multiple tax system) ผู้ที่มีแหล่งรายได้รายได้จากทรัพย์สินจึงเลือกเสียภาษีแบบหัก ณ ที่จ่ายในอัตราคงที่และไม่ต้องแจ้งรายได้ส่วนนี้อีกในแบบภ.ง.ด.90 ดังนั้นข้อมูลผู้เสียภาษีดังปรากฏในตารางที่ 1 จึงไม่ได้ครอบคลุมผู้ที่มีรายได้สูงอย่างทั่วถึง ผู้ที่มีรายได้สูงที่ปรากฏในฐานะข้อมูลจึงเป็นผู้ที่มีรายได้จากค่าจ้างเสียเป็นส่วนมากคือร้อยละ 88 ซึ่งขัดแย้งกับสัดส่วนผลตอบแทนจากทุนในบัญชีรายได้ประชาชาติที่คิดเป็นมูลค่าร้อยละ 55 ของรายได้ครัวเรือน (ครีปส์, พงษ์ไพจิตร, และ เล็กเฟื่องฟู, 2560)

ประการที่สามคือมูลค่ารายได้รวมของคนทั้งประเทศ ตัวเลขที่เป็นตัวหารนี้้นำมาจากข้อมูลรายได้ประชาชาติซึ่งมีนิยามที่ไม่สอดคล้องกับรายได้ที่ปรากฏในฐานะข้อมูลภาษี

ปัญหาด้านคุณลักษณะและคุณภาพของข้อมูลข้างต้นส่งผลให้ความผิดพลาดในการประมาณส่วนแบ่งรายได้จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม Atkinson และคณะ (2011) ได้ทำการทดสอบวิธีการแทรกค่าแบบพาราโบล่าจากตารางข้อมูลภาษีข้างต้นกับข้อมูลภาษีที่มีความละเอียดสูง (micro tax return data) ของผู้เสียภาษีในสหรัฐอเมริกาที่มีการเผยแพร่ตั้งแต่ปี 1960 พบว่าระดับความผิดพลาดจากเทคนิคการแทรกค่านั้นมีค่าน้อยมากหากวิธีการดังกล่าวกระทำบนข้อมูลที่มีลักษณะสามประการ ดังนี้ ประการแรกจำนวนชั้นรายได้ต้องมากพอสมควร Piketty and Saez (2003) ชี้ว่าความผิดพลาดส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ (มากกว่าร้อยละ 1) ได้เกิดขึ้นการศึกษาในกรณีประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงมากร้อยละ 0.1 โดยสาเหตุเกิดจากการประมาณการบนข้อมูลที่ระดับชั้นรายได้ที่ต่ำเกินไป (ชั้นรายได้สูงสุด 1 ล้านดอลลาร์สรอ. ขึ้นไปมีจำนวนผู้เสียภาษีมากกว่าร้อยละ 0.1) ประการที่สองคือตารางต้องระบุรายได้รวมของผู้เสียภาษีในแต่ละชั้นรายได้ ประการสุดท้ายวิธีการแทรกค่าแบบพาราโบล่าจะต้องมีการปรับปรุงตัวแปรด้าน

ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ส่วนแบ่งรายได้ที่คำนวณได้นั้นผิดพลาดไปในทิศทางที่ต่างกัน ดังนั้นค่ารวมความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจะหักล้างกันไปทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

4.2 ตัวแปรควบคุมการประมาณส่วนแบ่งรายได้

ตัวแปรที่จะเป็นต้องปรับค่าเพื่อควบคุมให้ตัวแปรต่าง ๆ ถูกคำนวณบนฐานเดียวกัน (Homogeneous) นั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ จำนวนประชากร รายได้รวม นิยามของรายได้ การคำนวณส่วนแบ่งรายได้ในงานศึกษาชิ้นนี้เป็นการประมาณรายได้ของผู้ที่ร่ำรวยจากฐานข้อมูลภาษี และนำมาหารด้วยรายได้ของประชากรทั้งประเทศ เนื่องจากข้อมูลที่นำมาใช้ในการประมาณการคือฐานข้อมูลภาษีซึ่งไม่ได้ระบุรายได้ของประชาชนไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งจำนวนประชากรที่ปรากฏในฐานข้อมูลก็ไม่ครอบคลุมประชากรทั้งหมด ดังนั้นจำเป็นต้องมีการควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้งาน แบ่งการควบคุมตัวแปรออกเป็นสามด้านหลักคือ ควบคุมจำนวนประชากร รายได้รวม และนิยามของรายได้

สาเหตุที่ต้องมีการควบคุมจำนวนประชากรที่นำมาคำนวณเนื่องจากจำนวนที่ปรากฏในฐานข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ใช่อำนาจประชากรทั้งหมดของประเทศแต่คือหน่วยภาษี ดังนั้นในการประมาณส่วนแบ่งรายได้จึงจำต้องควบคุมตัวแปรประชากร ในบางประเทศ เช่น แคนาดา นิวซีแลนด์ (ตั้งแต่ปี 1963) หน่วยภาษีคือบุคคล การควบคุมตัวแปรประชากรจึงทำได้ง่ายโดยสามารถนำจำนวนประชากรที่เป็นผู้ใหญ่มาใช้คำนวณได้ ตัวเลขส่วนแบ่งรายได้ที่ได้จากการประมาณการนั้นจึงหมายถึงรายได้รวมของกลุ่มประชากรผู้ใหญ่ที่ร่ำรวยที่สุด

สำหรับอีกกลุ่มประเทศหนึ่งนั้นได้ใช้ระบบการยื่นภาษีร่วมกันของคู่สมรส เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ไทย Atkinson (2005) ได้ใช้จำนวนประชากรที่อายุเกิน 15 ปีหักด้วยจำนวนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วในการควบคุมตัวแปรประชากรในงานศึกษาสำหรับสหราชอาณาจักร ซึ่งไม่เป็นปัญหามากนักเพราะผู้ที่สมรสแล้วต้องยื่นภาษีร่วมกันเท่านั้น ในกรณีของสหรัฐอเมริกานั้นกฎหมายอนุญาตให้ผู้ที่แต่งงานแล้วยื่นชำระภาษีแยกต่างหากได้ดังนั้นสถานภาพด้านภาษีจึงเหมือนกับผู้ที่ยังโสดอยู่ Piketty and Saez (2003) พบว่าหญิงอเมริกันที่ยื่นชำระภาษีแยกจากคู่สมรสนั้นมีจำนวนน้อยมากคือประมาณร้อยละ 1 เท่านั้น ดังนั้นจึงเลือกใช้ตัวแปรจำนวนประชากรในรูปแบบเดียวกับที่ Atkinson (2005) ใช้ในการศึกษากับสหราชอาณาจักร

การควบคุมรายได้รวมของประชากร ปัญหาหลักของตัวเลขที่นำมาหารนี้คือผู้ที่มีเงินได้จำนวนหนึ่งไม่ได้แจ้งรายได้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ที่หายไปจากระบบภาษีเงินได้ส่วนบุคคลนี้มีสัดส่วนเล็กน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศหรือแต่ละยุคสมัย โดยทั่วไปแล้วการแก้ปัญหาสำหรับรายได้ส่วนที่หายไปจากฐานข้อมูลมีอยู่สองวิธีคือ วิธีแรกคือการบวกรายได้ของผู้ที่ไม่มีข้อมูลกลับเข้าไป (Atkinson, 2005; Piketty and Saez, 2003) โดยรายได้ที่นำเข้าไปใหม่นี้จะต้องทำการปรับให้ตรงกับนิยามของรายได้ที่ปรากฏในฐานข้อมูลภาษีด้วย เช่น รายได้จากส่วนต่างกำไร

วิธีที่สองคือเชื่อมโยงกับข้อมูลจากภายนอกคือรายได้จากบัญชีรายได้ประชาชาติและสมมติให้รายได้ของผู้ที่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลเป็นตัวแปรภายนอก วิธีการนี้เริ่มจากการปรับฐานข้อมูลภาษีให้เป็นฐานเดียวกับ

บัญชีรายได้ประชาชาติก่อน เช่น บวกเพิ่มรายได้ที่หน่วยภาษีไม่ได้แจ้งภาษี ปรับรายได้ที่เกิดขึ้นเหลื่อมเวลากัน หลังจากนั้นจึงทำการปรับตัวเลขตามนิยามรายได้ให้ตรงกันโดยมีวิธีการปรับดังนี้

รายได้ส่วนบุคคล (Personal Income)

- ส่วนที่ไม่ใช่รายได้ของครัวเรือน เช่น เงินได้ขององค์ที่ไม่แสวงหาผลกำไร

= รายได้ครัวเรือนรวม

- รายได้ที่ไม่รวมในฐานข้อมูลภาษี เช่น เงินได้จากประกันสังคมส่วนที่นายจ้างสมทบ การเช่าที่พักอาศัยของตนเอง เงินรับโอนจากเอกชน

= รายได้ครัวเรือนก่อนจ่ายภาษีเงินได้

- รายได้ส่วนที่ผู้เสียภาษีไม่ได้แสดง

- รายได้ที่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลเนื่องจากผู้ที่มีรายได้แต่ไม่แจ้งรายได้

= รายได้ที่ผู้เสียภาษีแจ้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่อาจทราบมูลค่ารายได้ของประชาชนในประเทศที่ไม่ถูกรายงานในฐานข้อมูลภาษี ดังนั้นจึงต้องกะประมาณรายได้ที่นำมาหักลบในสองรายการสุดท้าย ในสหรัฐอเมริกาช่วงปี 1913-1943 มีสัดส่วนผู้ที่แจ้งภาษีต่อจำนวนหน่วยภาษีทั้งหมดเฉลี่ยเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นและส่วนใหญ่น่าจะเป็นผู้ที่มีรายได้ปานกลางถึงสูง Piketty and Saez (2003) จึงเห็นว่ารายได้ส่วนที่ไม่ปรากฏมีค่าประมาณร้อยละ 20 ของรายได้ครัวเรือนก่อนจ่ายภาษีเงินได้ ทั้งสองจึงเลือกปรับรายได้ที่ผู้เสียภาษีแจ้งให้เหลือประมาณร้อยละ 80 ของรายได้ในบรรทัดก่อนหน้า

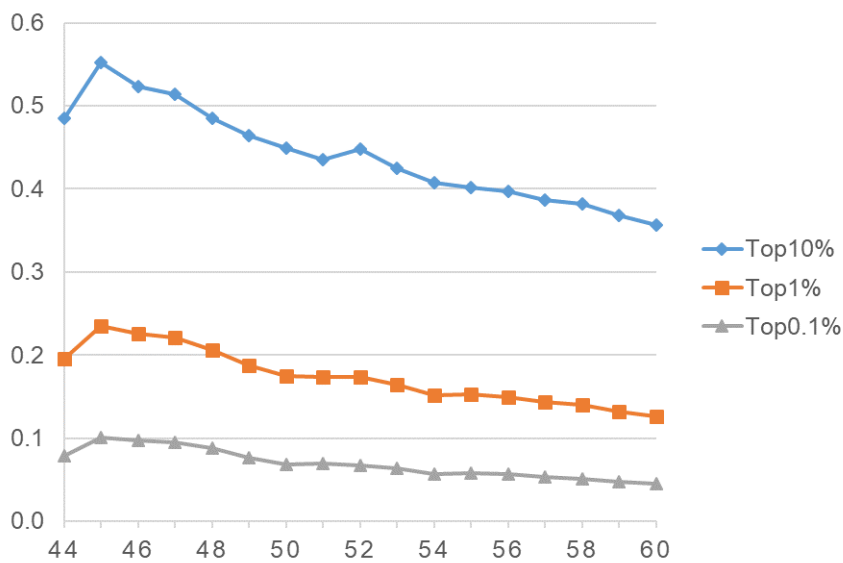
การควบคุมกลุ่มสุดท้ายคือนิยามของรายได้ ถึงแม้ผู้เสียภาษีจะแจ้งรายได้อย่างถูกต้องแต่รายได้ที่ปรากฏนั้นอาจไม่เท่ากับรายได้ที่แท้จริงเพราะรายได้จากบางประเภทก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งภาษี นอกจากนี้ตัวเลขรายได้ที่รายงานในตารางสรุปข้อมูลภาษีนั้นเป็นรายได้สุทธิหลังหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว แต่นิยามของรายได้ที่ต้องการใช้ในงานศึกษานั้นคือรายได้ขั้นต้นก่อนการลดหย่อน สิ่งเหล่านี้ทำให้รายได้รวมในแต่ละปีนั้นมักไม่เท่ากับรายได้จากบัญชีประชาชาติ Piketty and Saez (2003) ได้เลือกใช้วิธีการควบคุมตัวแปรโดยตรวจสอบมูลค่าลดหย่อนของหน่วยภาษีโดยจากฐานข้อมูลภาษีที่มีความละเอียดสูง และทำการปรับรายได้อย่างง่ายโดยบวกกลับค่าลดหย่อนเฉลี่ยของแต่ละระดับขั้นของรายได้ วิธีการนี้สมมติว่าจำนวนหน่วยภาษีที่อยู่ในแต่ละขั้นรายได้ขั้นต้นนั้นจะอยู่ในลำดับเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งในการปรับนิยามของรายได้นี้คือการปรับรายได้ให้รวมและไม่รวมกำไรจากส่วนต่างราคาทรัพย์สิน เนื่องจากรายได้ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญของกลุ่มผู้มีรายได้สูง ดังนั้นลำดับรายได้ของหน่วยภาษีอาจจะเปลี่ยนแปลงได้หากนิยามรายได้มีการรวมหรือไม่รวมกำไรจากส่วนต่างนี้

5. ผลการศึกษา

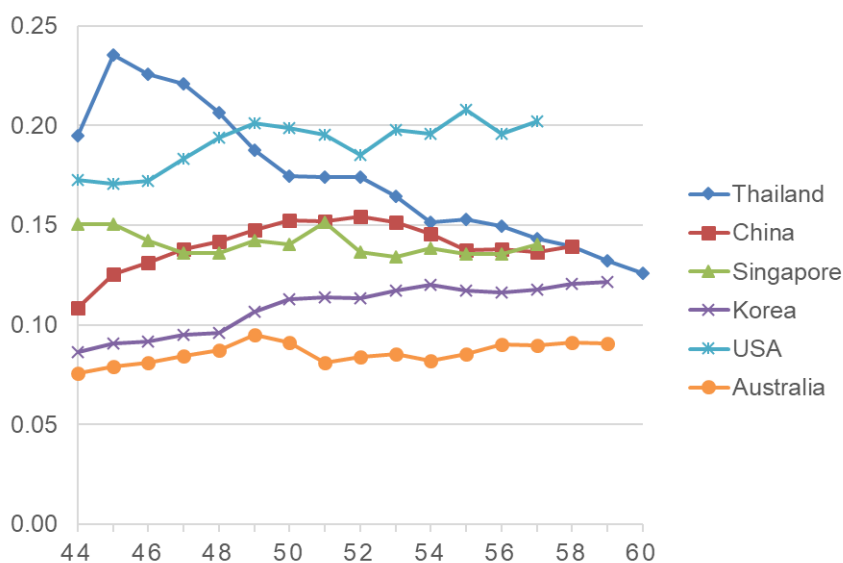
ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลรายได้ที่ผู้เสียภาษีแจ้งต่อกรมสรรพากรเพื่อคำนวณค่าพารามิเตอร์ในแต่ละปี ข้อมูลสำคัญที่ใช้คือจำนวนหน่วยภาษีในระดับชั้นต่าง ๆ รายได้รวมของแต่ละชั้นรายได้ สำหรับการประมาณการส่วนแบ่งรายได้ตามสมการที่ (3) จะต้องนำรายได้เฉลี่ยของประชากรมาหาร ผู้วิจัยเลือกนำตัวเลขรายได้ประชาชาติที่ปรับปรุงให้มีนิยามที่ใกล้เคียงกับรายได้ในฐานข้อมูลภาษีและใช้จำนวนประชากรที่มีอายุเกิน 15 ปีหักด้วยหญิงที่สมรสเป็นตัวแทนประชากรโดยคำนวณจากสำมะโนประชากรและเคหะ ผลลัพธ์คือส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มต่าง ๆ ที่แสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้สูงในประเทศไทย

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

รูปที่ 4 ส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดร้อยละ 1 ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ

ที่มา: World Inequality database และคำนวณโดยผู้วิจัย

เมื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าจีนิที่คำนวณจากการสำรวจ SES ในรูปที่ 1 พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือระดับความเหลื่อมล้ำลดลงในระยะยาว อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งรายได้ของคนกลุ่มบนไม่ได้เป็นไปในทางเดียวกับดัชนีจีนิ อย่างน้อย 2 ช่วงเวลา นั่นคือค่าจีนิเพิ่มขึ้นแต่ส่วนแบ่งรายได้ลดลง ช่วงที่หนึ่ง 2547-2549 และช่วงที่สองคือ 2558-2560

ถึงแม้ส่วนแบ่งรายได้ของผู้มีรายได้สูงจะค่อย ๆ ลดระดับลงแต่ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับสูงสะท้อนถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ไม่ได้รับการแก้ไขในเชิงโครงสร้าง ในหลายปีที่ทำการศึกษากลุ่ม Top1% ได้รับส่วนแบ่งรายได้มากกว่าร้อยละ 15 และกลุ่ม Top10% ยังมีส่วนแบ่งมากกว่าร้อยละ 35 ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ศึกษาใน Atkinson และคณะ (2011) และเมื่อเปรียบเทียบจากฐานข้อมูล World Inequality database ในError! Reference source not found. ก็ยืนยันได้ชัดเจนว่าประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ความเหลื่อมล้ำสูงร่วมกับ สหรัฐอเมริกา จีน สิงคโปร์ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคืออย่างน้อยตั้งแต่ขึ้นศตวรรษใหม่ไทยเป็นประเทศที่คนรวยได้รับส่วนแบ่งรายได้ลดลงซึ่งแตกต่างจากประเทศส่วนใหญ่

ในภาพรวมความเหลื่อมล้ำในช่วงทศวรรษที่ 2540 สูงกว่าในทศวรรษที่ 2550 ซึ่งก็สอดคล้องกับสภาพที่บ่งชี้จากการสำรวจครัวเรือน อย่างไรก็ตามกลับแสดงให้เห็นระดับการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน นั่นคือดัชนีจีนิชี้ว่าในปี 2550 – 2558 เป็นช่วงเวลาที่ความเหลื่อมล้ำลดลงมาก ในทางกลับกันการคำนวณส่วนแบ่งรายได้จากข้อมูลภาษีบ่งบอกว่าช่วงที่ประเทศไทยสามารถลดความเหลื่อมล้ำได้มากคือปลายทศวรรษที่ 40 (2546-2550) สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากในช่วง 2551-2556 สัดส่วนแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมคงที่ในระดับร้อยละ 40 ซึ่งแตกต่างจากช่วงก่อนหน้าที่ตัวเลขลดลงมาตลอด

แรงผลักดันหลักคือรายได้เฉลี่ยของคนทั้งประเทศสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในขณะที่รายได้เฉลี่ยของคนกลุ่มบนเติบโตน้อยกว่ามากนอกจากนี้ตัวเลขยังลดลงเล็กน้อยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลงในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษที่ 50 ได้ส่งผลต่อผู้มีรายได้สูงอย่างมาก การที่ทรัพย์สินของประเทศมีการกระจุกตัวในระดับสูงทำให้สังคมรู้สึกว่ปัญหาความเหลื่อมล้ำรุนแรงขึ้นในช่วงสิบปีที่ผ่านมา แต่จากการศึกษาพบว่าปัญหาการกระจุกตัวของทรัพย์สินไม่ได้ถูกส่งผ่านไปยังการกระจุกตัวของรายได้ด้วย และหากพิจารณาภายใต้แนวคิดของ Kuznets curve อาจสรุปได้ว่ายังไม่มีสิ่งบ่งชี้ว่าความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยกำลังเข้าสู่ลูกใหม่ตามการคาดการณ์ของ (อารยะ, 2559)

นโยบายขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำและเงินเดือนเริ่มต้นสำหรับผู้จบปริญญาตรีในปี 2555 นั้นทำให้จำนวนคนที่มีรายได้มากกว่า 1.5 แสนบาทต่อปีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.3 เป็นร้อยละ 66.6 และรายได้รวมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21 แต่ถึงแม้คนระดับล่างมีรายได้เพิ่มขึ้นมากแต่ก็ไม่ทำให้ความเหลื่อมล้ำลดลงมากนักเนื่องจากกลุ่มบนก็มีรายได้ที่ขยายตัวค่อนข้างสูงเช่นเดียวกัน บ่งชี้ว่าการที่ผู้มีรายได้น้อยได้รับค่าจ้างสูงขึ้นส่งผลให้ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดีและกลุ่มคนรวยก็ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้นด้วย

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้ยืนยันว่าความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของไทยได้ลดลงในระยะยาว อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถือว่าระดับความเหลื่อมล้ำยังอยู่ในระดับสูงสะท้อนว่าปัญหา ยังไม่ได้รับการแก้ไขในเชิงโครงสร้าง นโยบายที่เป็นที่คาดหวังว่าสามารถลดความเหลื่อมล้ำให้เช่น การขึ้น ค่าจ้างขั้นต่ำจนถึงแม้สามารถเพิ่มรายได้ให้ผู้มีรายได้น้อยได้มากแต่กลับไม่ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำลดลงมากนักเพราะรายได้ของกลุ่มคนรวยก็เติบโตมากเช่นกัน ผลลัพธ์หนึ่งของงานวิจัยชิ้นนี้ที่ชี้ให้เห็นภาพที่แตกต่างออกไปคือการเจริญเติบโตที่ค่อนข้างสูงในช่วงปลายทศวรรษ 2540 ไม่ได้มุ่งให้ประโยชน์กับคนรวยมากนัก เพราะรายได้เฉลี่ยของคนทั้งประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้เฉลี่ยของคนกลุ่มบนมาก

ข้อจำกัดในการตีความผลลัพธ์ในงานวิจัยชิ้นนี้คือต้องคำนึงเสมอว่าข้อมูลภาษีเงินได้ครอบคลุม รายได้ของผู้ที่มีเงินได้จากแรงงานเป็นหลัก ผลการศึกษาอาจสะท้อนได้เพียงการลดความเหลื่อมล้ำระหว่าง แรงงานทักษะสูงและแรงงานทักษะต่ำไม่ได้สะท้อนผลจากความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลของกลุ่มคนที่มี ทรัพย์สินมากได้อย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้นงานวิจัยที่ต้องการชีวิตความเหลื่อมล้ำควรมุ่งเน้นไปยังข้อมูลที่ สะท้อนรายได้จากทรัพย์สิน

7. บรรณานุกรม

- ปรีชาเมตตา อารยะ. (2559). สู่สุดยอดที่ดีกว่า. ใน อารยะ ปรีชาเมตตา, *สุดยอดที่เหลื่อมล้ำ* (หน้า 146-159). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรานซิส คริปป์ส์, ผาสุก พงษ์ไพจิตร, และ เนื้อแพร เล็กเฟื่องฟู. (2560). ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย ศึกษาจากตัวอย่างข้อมูลผู้ยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 และ ภ.ง.ด. 91 ปีภาษี 2555. ใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร, *แนวทางการปฏิรูปภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและวิเคราะห์การกระจายรายได้ของผู้มีเงินได้พึงประเมิน* (หน้า 13-58). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2556). คุณภาพของการเจริญเติบโตจากมิติของการกระจายรายได้. เอกสารการสัมมนาประจำปี 2556 ของธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ดวงมณี เลาวกุล. (2556). การกระจุกตัวของความมั่งคั่งในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชาติ กิเลนทอง. (2557). บทบาทของการเงินต่อความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย. เอกสารการสัมมนาประจำปี 2557 ของธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สมชัย จิตสุชน. (2558). การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย: แนวโน้ม นโยบาย และแนวทางขับเคลื่อนนโยบาย. รายงานการสังเคราะห์ทางวิชาการปีที่ 2 ภายใต้โครงการ 'โมเดลใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย (นโยบายเศรษฐกิจมหภาคและการเงินการคลัง)' โดยการสนับสนุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สมชัย จิตสุชน, ชานนทร์ เตชะสุนทรวัฒน์, และ จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2558). เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างทั่วถึงเพียงใด: บทวิเคราะห์และนโยบาย. เอกสารการสัมมนาประจำปี 2558 ของธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2559.
- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2002). The political economy of the Kuznets curve. *Review of development economics*, 6(2), 183-203.
- Atkinson, A. B. (2005). Top Incomes in the UK over the 20th Century. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)*, 168(2), 325-343.
- Atkinson, A. B., Piketty, T., & Saez, E. (2011). Top incomes in the long run of history. *Journal of economic literature*, 49(1), 3-71.
- Feenberg, D. R., & Poterba, J. M. (1993). Income inequality and the incomes of very high-income taxpayers: evidence from tax returns. *Tax policy and the economy*, 7, 145-177.
- Jenmana, T. (2018). Democratisation and the Emergence of Class Conflicts Income Inequality in Thailand, 2001-2016. *working paper*.

- Kuznets, S., & Jenks, E. (1953). Shares of Upper Income Groups in Savings Shares of Upper Income Groups in Income and Savings (pp. 171-218): NBER.
- Parker, R. N., & Fenwick, R. (1983). The Pareto curve and its utility for open-ended income distributions in survey research. *Social Forces*, 61(3), 872-885.
- Paweenawat, S. W., & McNown, R. (2014). The determinants of income inequality in Thailand: A synthetic cohort analysis. *Journal of Asian Economics*, 31, 10-21.
- Phongpaichit, P. (2016). Inequality, wealth and Thailand's politics. *Journal of Contemporary Asia*, 46(3), 405-424.
- Piketty, T. (2001). Income Inequality in France 1901-98: CEPR Discussion Papers.
- Piketty, T. (2003). Income inequality in France, 1901–1998. *Journal of political economy*, 111(5), 1004-1042.
- Piketty, T., & Saez, E. (2003). Income inequality in the United States, 1913–1998. *The Quarterly journal of economics*, 118(1), 1-41.
- Vanitcharearnthum, V. (2017). Top income shares and inequality: Evidences from Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*.